

**CONSILIUL
AUDIOVIZUALULUI
AL REPUBLICII MOLDOVA**

**THE AUDIOVISUAL
COUNCIL OF THE
REPUBLIC OF MOLDOVA**

MD-2012, Chișinău, str. V. Pârcălab nr. 46
Tel. : (+373 22) 27-75-51, fax: (+373 22) 27-74-71
e-mail: office@consiliuaudiovizual.md
<https://consiliuaudiovizual.md>

MD-2012, Chisinau, V. Parcalab str. , № 46
Tel: (+373 22) 27-75-51, fax: (+373 22) 27-74-71
e-mail: office@consiliuaudiovizual.md
<https://consiliuaudiovizual.md>

DECIZIA nr. 350

din 25 noiembrie 2022

Cu privire la examinarea rezultatelor monitorizării unor servicii media audiovizuale de televiziune la capitolul protejarea patrimoniului lingvistic și cultural-național – art. 19 alin. (2) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018, ca urmare a autosesizării vicepreședintei Consiliului Audiovizualului, Ana Gonța

Conform prevederilor alin. (2) al art. 19 Responsabilități culturale din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018 (în continuare – *Cod*), furnizorii de servicii media asigură respectarea normelor ortografice, ortoepice, morfologice și sintactice ale limbii române și ale celorlalte limbi de difuzare în cadrul programelor audiovizuale.

Totodată, problema respectării normei lingvistice trebuie să constituie o prioritate pentru toți furnizorii de informație, care propagă, astfel, limba română corectă în rândul populației.

În scopul verificării modului de respectare a prevederilor legale în acest sens de către furnizorii de servicii media audiovizuale aflați în jurisdicția Republicii Moldova, Consiliul Audiovizualului al Republicii Moldova (în continuare – *Consiliu*) a stabilit în Planul de acțiuni pentru anul 2022 (Obiectivul 3, acțiunea 3.1) monitorizarea serviciilor de programe ale furnizorilor de servicii media audiovizuale la capitolul *protejarea patrimoniului lingvistic și cultural-național*.

Prin Decizia nr. 233/08.07.2022, Consiliul a dispus monitorizarea a 11 servicii media audiovizuale de televiziune la capitolul protejarea patrimoniului lingvistic și cultural-național – art. 19 alin. (2) din Cod, ca urmare a autosesizării vicepreședintei Consiliului, Ana Gonța.

Prin Decizia CA nr. 280/02.09.2022, la acest capitol au fost examinate rezultatele monitorizării serviciilor media audiovizuale de televiziune „TV Moldova-1”, „Prime”, „N4”, „RTR Moldova” și „NTV Moldova”.

Ulterior, în perioada septembrie-noiembrie 2022, în colaborare cu conf. univ., dr. hab. în filologie Viorica Molea, Consiliul a supus monitorizării alte șase servicii media audiovizuale de televiziune: „TV8”, „Jurnal TV”, „TV6”, „PRO TV Chișinău”, „Publika TV” și „Primul în Moldova”, obiectul monitorizării constituind exprimarea orală a jurnaliștilor în cadrul emisiunilor: buletine de știri, talk-show-uri politice și programe de divertisment.

În procesul monitorizării, accentul a fost pus, preponderent, pe exprimarea orală din cadrul programelor audiovizuale (buletine de știri, programe de divertisment, talk-show-uri politice), inadvertențele și erorile atestate fiind grupate în conformitate cu cele cinci norme de bază ale limbii române: fonologică, lexico-semantică, morfologică, sintagmatică sau sintactică și stilistico-funcțională (detalii în Raportul de monitorizare a unor furnizori de servicii media audiovizuale de televiziune privind ținuta lingvistică sub aspectul corectitudinii exprimării prin respectarea normelor morfologice, sintactice, ortografice și ortoepice ale limbii române).

JURNAL TV

Au fost monitorizate emisiunile: *Jurnalul orei 19:00* (șapte ediții), *PopCorn Show* (o ediție), trei programe din orele de maximă audiență (*Secretele puterii* și *Cabinetul din umbră*).

I. Încălări ale normei fonologice

1.1. Accentuare greșită:

- „... **podgoriile** din regiunea Nicolaev produceau până la 15 procente din totalul vinului ucrainean.” (*Jurnalul orei 19:00*, 08.09.22) – corect: **podgoriile**;
- „... iar modul de deplasare al acestora generează **dispute** în rândul participanților la **trafic**.” (*Jurnalul orei 19:00*, 09.09.22) – corect: **dispute, trafic**;
- „... să protejeze spațiul comunitar de prețurile ridicate ale energiei și să prevină **colapsul** companiilor de electricitate.” (*Jurnalul orei 19:00*, 09.09.22) – corect: **colapsul**.

II. Încălări ale normei lexico-semantică

2.1. Utilizarea improprie a cuvintelor:

- „Cum decurg lucrurile aici și când am putea avea **o finalitate**?” (*Secretele puterii*, 08.09.22) – corect: **ar putea fi încheiate**;
- „Al doilea pas: trebuie asigurat un perimetru demilitarizat; asta **ar include un angajament** din partea forțelor rusești...” (*Jurnalul orei 19:00*, 07.09.22) – corect: **ar presupune un angajament**;
- „... afirmând că experții săi au constatat **pagube importante** la cea mai mare centrală nucleară din Europa.” (*Jurnalul orei 19:00*, 07.09.22) – corect: **pagube mari/uriae**.

2.2. Frazeologie:

- „Escrocii și proletarii parcă ideologic ar trebui să fie în război, dar văd că acum **o dat palma**...” (*Secretele puterii*, 08.09.22) – corect: **au bătut palma**;
- „Nu știu, **cu provocările eu sunt mai prost**...” (*PopCorn Show*, 07.09.22) – corect: **eu stau mai prost cu provocările**.

2.3. Calcuri semantice, în special, după limba rusă (predomină totuși calcuri de structură):

- „Că noi **iubim să criticăm**...” (*PopCorn Show*, 07.09.22) – corect: **nouă ne place să criticăm**.

III. Încălări ale normei morfologice

3.1. Forme greșite ale unor părți de vorbire:

- „Între timp, magistrații Curții de Apel Chișinău au decis ca **fosta notară** a ceea ce numesc procurorii „organizația criminală Plahotniuc” (*Jurnalul orei 19:00*, 07.09.22) – corect: **fostul notar**;
- „Ar fi bine **de dorit** să mai incluzi și numele tău, dar dacă nu vrei, nu trebuie, că **nu-i obligator**.” (*PopCorn Show*, 07.09.22) – corect: **ar fi bine să mai incluzi; nu-i obligatoriu**;
- „În cazul ăsta trebuie **să te strădui** să nu cârți bine.” (*PopCorn Show*, 07.09.22) – corect: **să te străduiești**;
- „Regele **Eduard al optălea** a abdicat în decembrie 1936, tronul revenindu-i ducelui Albert de York ...” (*Jurnalul orei 19:00*, 09.09.22) – corect: **al optulea**.

3.2. Omitere sau utilizare superfluă a articolului:

- „În fiecare zi vedem **hotărârea aliaților și partenerilor** din întreaga lume de a ajuta Ucraina.” (*Jurnalul orei 19:00*, 09.09.22) – corect: **și a partenerilor**;
- „În urma invaziei ruse în Ucraina, prețul petrolului a crescut vertiginos și **a rămas la nivelurile** ridicate...” (05.09.22, *Jurnalul orei 19:00*) – corect: **niveluri ridicate**.

3.3. Probleme de corectitudine a adjectivului, a prepoziției, a conjuncției:

- „**Unul dintre cei mai oribili ani** au fost anii 90`, când a murit prințesa Diana...” (*Jurnalul orei 19:00*, 09.09.22) – corect: **Anii 90` au fost oribili din cauza morții prințesei Diana**;
- „Zelenski: Ucraina a preluat controlul **asupra trei așezări** din sudul și estul țării, invadate de armata rusă.” (*Jurnalul orei 19:00*, 05.09.22) – corect: **asupra a trei așezări**;
- „Procuratura invocă **nu doar nume, ci partidul** ca entitate, mai nou are un reprezentant legal desemnat de instanță” (*Jurnalul orei 19:00*, 02.09.22) – corect: **nu doar nume, ci și partidul ca entitate**.

3.4. Probleme de morfosintaxă:

- „În cele șapte decenii de domnie Elisabeta a II-a a fost **martor a unor mari** evenimente...” (*Jurnalul orei 19:00*, 09.09.22) – corect: **martor al unor mari evenimente**;

- „Asta e berea care am făcut-o noaptea trecută.” (*Jurnalul orei 19:00*, 08.09.22) – corect: **e berea pe care am făcut-o;**
- „Păi, tu vrei să mai citesc toate cuvintele corecte...” (*PopCorn Show*, 07.09.22) – corect: **să mai citesc corect toate cuvintele.**

IV. Încălcări ale normei sintactice

4.1. Acord greșit al predicatului:

- „Peste douăzeci și șase de tone de pește contaminat cu paraziți a fost descoperit la postul de inspecție la frontieră Giurgiulești...” (*Jurnalul orei 19:00*, 08.09.22) – corect: **Peste douăzeci și șase de tone de pește contaminat cu paraziți au fost descoperite;**
- „În Uniunea Europeană au început un șir de proteste legate de prețurile mari la resursele energetice.” (*Jurnalul orei 19:00*, 09.09.22) – corect: **a început un șir de proteste.**

4.2. Acord greșit al atributului:

- „Modificările se referă la ajustarea formulei de calcul a primei de asigurare de bază, stabilită în funcție de coeficienții de rectificare și sistemul bonus-malus...” ...” (*Jurnalul orei 19:00*, 01.09.22) – corect: **a primei... stabilite;**
- „Operatorul, de fapt, o să vă spună informația referitor de livrare.” (*Jurnalul orei 19:00*, 07.09.22) – corect: **o să vă dea informația referitoare de livrare.**

4.3. Diverse dezacorduri sau anacoluri: (anacoluri întâlnim, în special, în emisiunile de divertisment, în emisiunile în direct)

- „Acest Caminschi, e plin dosarul Metalferos de numele lui, de numele unui oarecare Cara și alți colegi de-ai săi...” (*Secretele puterii*, 08.09.22) – corect: **E plin dosarul Metalferos de numele acestui Caminschi, de numele unui oarecare Cara și al altor colegi de-ai săi...;**
- „... vizită care a atras atenție și respectul la nivel internațional.” (*Jurnalul orei 19:00*, 09.09.22) – corect: **... vizită care a atras atenția și respectul.**

4.4. Calcuri de structură după model rusesc:

- „Ce, am înțeles că la tine nu-i tare bine azi cu horoscopurile...” (*PopCorn Show*, 07.09.22) – corect: **Ce, am înțeles că nu-ți prea merge azi cu horoscopurile...;**
- „Grădinițele, primăria. Și salariile tot.” (*Jurnalul orei 19:00*, 09.09.22) – corect: **Grădinițele, primăria. De asemenea, și salariile.**

V. Încălcări ale normei stilistico-funcționale:

5.1. Tautologii:

- „Una dintre cele mai importante schimbări va fi schimbarea versurilor imnului național.” (*Jurnalul orei 19:00*, 09.09.22) – corect: **Una dintre cele mai importante schimbări va fi modificarea versurilor imnului național;**
- „Cei care nu au capacitate sau n-au internet, sau nu se descurcă foarte bine cu tehnologiile vor fi asistați de asistenții sociali, da?” (*Secretele puterii*, 14.09.22) – corect: **vor fi ajutați de asistenții sociali.**

5.2. Pleonasme:

- ... iar practica în continuare se perpetuează, domnule ministru... (*Secretele puterii*, 14.09.22) – corect: **... iar practica se perpetuează, domnule ministru...**

5.3. Amestec de registre:

- „Și atunci la sigur se mai îngrămădește ceva prin înăuntrul robinetului.” (*PopCorn Show*, 07.09.22) – corect: **Și atunci la sigur se mai acumulează ceva în interiorul robinetului;**
- „Ok, Ok, an sî știu cum să..., să-i pedepsesc pe inamicii mei.” (*PopCorn Show*, 07.09.22) – corect: **Ok, Ok, am să știu cum să..., să-i pedepsesc pe inamicii mei.**

5.4. Cacofonii:

- „Modernizarea întârzie însă în alte 300 de școli, unde accesul la o toaletă decentă este limitat.” (*Jurnalul orei 19:00*, 02.09.22) – corect: **Modernizarea întârzie, din păcate, în alte 300 de școli.**

5.5. Echivocuri:

- „S-au împlinit patru ani de la răpirea celor șapte profesori turci de către securitatea moldovenească și transmiterea regimului Erdogan.” (*Jurnalul orei 19:00*, 06.09.22) – corect: ... **și transmiterea acestora către regimul Erdogan.**

5.6. *Exprimare confuză:*

- „... trebuie să fim literari și să nu facem ceea ce facem de obicei, adică să vorbim urât.” (*PopCorn Show*, 07.09.22) – corect: ... **trebuie să ne exprimăm literar.**

Urmare a încălcărilor atestate, sunt relevante prevederile art. 19 alin. (2) din Cod, conform cărora: „Furnizorii de servicii media asigură respectarea normelor ortografice, ortoepice, morfologice și sintactice ale limbii române și ale celorlalte limbi de difuzare în cadrul programelor audiovizuale.”

PRO TV Chișinău

În perioada octombrie – noiembrie 2022, au fost monitorizate emisiunile: *Știrile ProTV 19:00* (șapte ediții), *O seară perfectă* (2 ediții), *În profunzime* (o ediție).

I. Încalcări ale normei fonologice

1.1. *Accentuare greșită:*

- „FSB spune că a reținut opt **complici** implicați în pregătirea atacului...” (*Știrile Pro TV*, 12.10.22) – corect: **complici**;
- „... iar acum se află în **custodia** polițiștilor de la Inspectoratul de Poliție Strășeni.” (*Știrile Pro TV*, 12.10.22) – corect: **custodîia**;
- „**Vă felicit!** Contați destul de mult ca să fiți...” (*Știrile Pro TV*, 12.10.22) – corect: **vă felicit.**

1.2. *Pronunție greșită:*

- „Locul secund este ocupat de RB **Leipzig** (**pron:leipzig**), care are un punct avans față de Shaktar Donetsk.” (*Știrile Pro TV*, 12.10.22) – corect **Leipzig** (**pron: láiptsih**).

II. Încalcări ale normei lexico-semantică

2.1. *Utilizarea improprie a cuvintelor:*

- „... odată cu vremea rece **să existe deconectări mai des.**” (*Știrile Pro TV*, 20.10.22) – corect: **să aibă loc deconectări mai des.**

2.2. *Frazeologie:*

- „Da **te-a lăudat lumea deplin.**” (*O seară perfectă*, 19.10.22) – corect: **te-a lăudat lumea din plin.**

III. Încalcări ale normei morfologice

3.1. *Forme greșite ale unor părți de vorbire:*

- „Ei deja nu ascund că ar dori **o guvernare de marionetă** aici, în Republica Moldova...” (*Știrile Pro TV*, 13.10.22) – corect: **guvern-marionetă**;
- „Păi, are **optesprezece ani deja de activitate**, nu?” (*Știrile Pro TV*, 20.10.22) – corect: **optsprezece ani de activitate.**

3.2. *Omitere sau utilizare superfluă a articolului:*

- „... în urma unor zile de raiduri devastatoare **ale rachetelor de croazieră și dronelor** rusești, operatorul ... a declarat...” (*Știrile Pro TV*, 20.10.22) – corect: **ale rachetelor de croazieră și ale dronelor**;
- „... pentru că **a semnat cu fiul său un contract de arendă în condițiile avantajoase a unui teren** care era proprietate publică” (*Știrile Pro TV*, 12.10.22) – corect: **a semnat cu fiul său, în condiții avantajoase, un contract de arendă a unui teren.**

3.3. *Probleme de corectitudine a adjectivului, a prepoziției, a conjuncției:*

- „... Marcel Spatari a îndemnat cetățenii să o folosească, pentru **a le fi stabilită cât mai corect** categoria de vulnerabilitate...” (Știrile Pro TV, 11.10.22) – corect: **pentru a le fi stabilită corect categoria;**
- „Eu ți-am zis că eu mă regăsesc, pentru că **trăiesc despre ceea ce cânti tu.**” (O seară perfectă, 19.10.22) – corect: **trăiesc ceea ce cânti tu;**
- „**Unul din dosarele** de rezonanță gestionate de Ion Munteanu a fost cel al licitațiilor trucate ...” (Știrile Pro TV, 11.10.22) – corect: **Unul dintre dosarele de rezonanță.**

3.4. Probleme de morfosintaxă:

- „Show-ul a cucerit **nu doar prin intermediul vocilor, dar și a poveștilor** de viață.” (Știrile Pro TV, 22.10.22) – corect: **nu doar prin intermediul vocilor, ci și al poveștilor de viață;**
- „**Anul următor** am fost aleasă să particip la campionatul european de la Minsk.” (Știrile Pro TV, 22.10.22) – corect: **În anul următor am fost aleasă să particip la campionatul european de la Minsk;**
- „Mai multe rachete rusești au fost doborâte **deasupra Kievului, dar și la Odesa.**” (Știrile Pro TV, 22.10.22) – corect: **Mai multe rachete rusești au fost doborâte deasupra Kievului, precum și a Odesei.**

IV. Încălcări ale normei sintactice

4.1. Acord greșit al predicatului:

- „**Un alt subiect discutat a fost reformele** care trebuie implementate ...” (Știrile Pro TV, 17.10.22) – corect: **Un alt subiect discutat au fost reformele** care trebuie implementate;
- „... dar și o ramă împodobită cu frunze, unde **fiecare au putut face poze.**” (Știrile Pro TV, 12.10.22) – corect: ... dar și o ramă împodobită cu frunze, unde **fiecare a putut face poze.**

4.2. Acord greșit al atributului:

- „**Tone de pește congelat infestați cu paraziți**, circa un milion de ouă cu salmonela...” (Știrile Pro TV, 13.10.22) – corect: **Tone de pește congelat infestat cu paraziți;**
- „**Tot la tine pe Instagram** văzusem că ai publicat mai multe fotografii în care ai apărut **într-un stil mai elegantă**, nu cum ne-am obișnuit noi să te vedem înainte.” (O seară perfectă, 20.10.22) – corect: **Tot pe contul tău de Instagram** văzusem că ai publicat mai multe fotografii în care ai apărut **într-un stil mai elegant**, nu așa cum ne-am obișnuit noi să te vedem înainte.

4.3. Diverse dezacorduri sau anacoluturi: (anacoluturi întâlnim, în special, în emisiunile de divertisment, în emisiunile în direct)

- „Chiar și așa, **clubul ... nu s-a lăsat bătută și a fost salvată** de înfrângere de același Robert Levandowski.” (Știrile Pro TV, 13.10.22) – corect: **Chiar și așa, clubul ... nu s-a lăsat bătut și a fost salvat** de înfrângere de același Robert Levandowski;
- „**Libertatea și posibilități aduc banii...**” (O seară perfectă, 20.10.22) – corect: **Libertatea și posibilitățile aduc bani...;**

4.4. Calcuri de structură după model rusesc:

- „**Nu a scăpat** de bombardamente **și regiunea** Zaporojie.” (Știrile Pro TV, 13.10.22) – corect: **Nu a scăpat** de bombardamente **nici regiunea** Zaporojie;
- „Așa, eu chiar **citeam la tine pe rețelele de socializare...**” (O seară perfectă, 20.10.22) – corect: **Așa, eu chiar citeam pe pagina/contul tău de pe rețelele de socializare...**

V. Încălcări ale normei stilistico-funcționale:

5.1. Tautologii:

- „**Florile** alb-roz ale castanilor, care atrag atenția trecătorilor, **au înflorit** și la Basarabeasca.” (Știrile Pro TV, 07.10.22) – corect: **Flori** alb-roz ale castanilor, care atrag atenția trecătorilor – și la Basarabeasca;
- „**Spuneți-ne**, vă rog foarte mult, **ați spus** că **se solicită** ajutorul... procuratura **vă solicită** ajutorul pe diferite dosare...” (În profunzime, 14.11.22) – corect: **Spuneți-ne**, vă rog foarte mult, **întrucât ați afirmat** că **procuratura vă solicită** ajutorul pe diferite dosare ...

5.2. *Pleonasme:*

- „Ai vreun scop anume, vrei să ajungi la anumite kilograme, adică **ai o desinație finală** sau...vezi cu timpul? (*O seară perfectă*, 20.10.22) – corect: ... **adică ai o desinație** sau...vezi cu timpul?;
- „...iar experiența pe care am trăit-o, pentru că am probat diverse costume, a fost **unică și irepetabilă**.” (*O seară perfectă*, 20.10.22) – corect: ...*iar experiența pe care am trăit-o, pentru că am probat diverse costume, a fost unică*.

5.3. *Amestec de registre, exprimare colocvială:*

- „**Ș-acuma să-ț spun** de ce nu-i trist... (*O seară perfectă*, 20.10.22) – corect: **Și-acuma să-ți spun** de ce nu-i trist...;
- „Măi, da **feelingurile** pot fi diferite....” (*O seară perfectă*, 19.10.22) – corect: Măi, da **sentimentele** pot fi diferite...

5.4. *Cacofonii:*

- „Acesta era hrănit cu orez și zahăr, **nicidecum cu carne**.” (*Știrile Pro TV*, 07.10.22) – corect: Acesta era hrănit cu orez și zahăr, dar **fără carne**;
- „Nici măcar echipei nu i-am spus **încă cum** vom juca.” (*Știrile Pro TV*, 12.10.22) – corect: Nici măcar echipei **încă** nu i-am spus **cum** vom juca.

5.5. *Exprimare confuză:*

- „**Formația din București era doar opt oameni** pe teren” (*Știrile Pro TV*, 20.10.22) – corect: **Formația din București era compusă doar din opt oameni** pe teren;
- „Mai este o vorbă din popor, așa, care zice că, pe măsură ce (o să-i zicem) îmbătrânești, până la urmă celulele îmbătrânesc, **tre` să mănânci** ca o vrăbiuță, **știi, cu cât mai puțin, mai puțin, mai puțin**. E așa?” (*O seară perfectă*, 20.10.22) – corect: ...**tre` să mănânci** ca o vrăbiuță, **știi, tot mai puțin, tot mai puțin, tot mai puțin**. E așa?.

TV8

În decursul lunii septembrie 2022, au fost monitorizate emisiunile: *Știri cu Angela Gonța* (cinci ediții), *Știri de weekend* (2 ediții), trei programe din orele de maximă audiență (*Cutia neagră*).

I. Încălări ale normei fonologice1.1. *Accentuare greșită:*

- „**Frânghia** cu care aceasta urma să fie coborâtă de pe cupolă s-ar fi rupt...” (*Știri cu Angela Gonța*, 13.09.22) – corect: **Frânghia**;
- „Fiind solicitați pentru un comentariu, **administratorii** unor companii de taxi ne-au spus că în ultimele două luni serviciile lor au fost foarte solicitate.” (*Știri cu Angela Gonța*, 16.09.22) – corect: **administrații**.

II. Încălări ale normei lexico-semantice2.1. *Utilizarea improprie a cuvintelor, confuzii paronimice:*

- „Acest guvern **a fost investit** de către un parlament.” (*Cutia neagră*, 15.09.22) – corect: Acest guvern **a fost investit** de către un parlament;
- „Două mii de demnitari de rang înalt din întreaga lume au venit ca să participe la **funerariile** reginei Elizabeta a doua.” (*Știri cu Angela Gonța*, 16.09.22) – corect: **funeraliile**;
- „Din această cauză, oamenii sunt nevoiți să umble mai mult pe drumuri **fără o finalitate** clară.” (*Știri de weekend*, 17.09.22) – corect: **fără o finalizare** clară.

2.2. *Frazeologie:*

- „Orice partid **trage plapuma pe el**...” (*Cutia neagră*, 15.09.22) – corect: Orice partid **trage cenușa la turta lui**...;

- „E vorba despre **respectarea unor norme de joacă pe piață**.” (*Cutia neagră*, 15.09.22) – corect: *E vorba despre respectarea unor reguli de joc pe piață*.
- 2.3. *Calcuri semantice, în special, după limba rusă* (predomină totuși calcuri de structură):
- „**Ați primit vreo reacție** de la ei? Măcar să vă ceară detalii.” (*Cutia neagră*, 29.09.22) – corect: *Ați obținut vreo reacție de la ei? Măcar să vă ceară detalii*.

III. Încălări ale normei morfologice

3.1. *Forme greșite ale unor părți de vorbire:*

- „Femeia ne-a spus că mai bine de 15 ani produce miere de **albin**.” (*Știri de weekend*, 24.09.22) – corect: *albine*;
- „Sunt absolut de acord. Oamenii **trebuie** informați.” (*Cutia neagră*, 29.09.22) – corect: *Sunt absolut de acord. Oamenii trebuie informați*;
- „...dumneavoastră spuneți un lucru: că mai înainte nu era atât de rău dar ieșeau, acum este mai rău și **nu mai iesă**.” (*Cutia neagră*, 15.09.22) – corect: *nu mai ies*.

3.2. *Omitere sau utilizare superfluă a articolului:*

- „... pentru că nu ar fi reflectat corect **suma veniturilor și cheltuielilor** suportate în campania electorală din cadrul alegerilor locale noi.” (*Știri cu Angela Gonța*, 16.09.22) – corect: *suma veniturilor și a cheltuielilor*;
- „Suspecții **au vârstele de 20** și, respectiv, 22 de ani...” (*Știri cu Angela Gonța*, 13.09.22) – corect: *Suspecții au vârste de 20 și, respectiv, 22 de ani...*

3.3. *Probleme de corectitudine a adjectivului, a prepoziției, a conjuncției:*

- „Vorbitorii au subliniat necesitatea identificării **celor mai stringente probleme** din justiție, **dar mai ales căile de soluționare** a acestora.” (*Știri cu Angela Gonța*, 16.09.22) – corect: *Vorbitorii au subliniat necesitatea identificării problemelor stringente din justiție, dar mai ales a căilor de soluționare a acestora*;
- „Taximetriștii explică situația **prin majorarea prețului la carburanți și perioada concediilor**...” (*Știri cu Angela Gonța*, 13.09.22) – corect: *Taximetriștii explică situația prin majorarea prețului la carburanți și prin perioada concediilor...*;
- „De ce nu ați fost foarte **vizibili ca și opoziție** în prima perioadă de mandat?” (*Cutia neagră*, 15.09.22) – corect: *De ce nu ați fost foarte vizibili ca opoziție în prima perioadă de mandat?*

3.4. *Probleme de morfosintaxă:*

- „... și de a crește **nivelul de educație ecologică al populației**.” (*Știri cu Angela Gonța*, 16.09.22) – corect: *... și de a crește nivelul de educație ecologică a populației*;
- „Inițiativa reunește milioane de voluntari, guverne și organizații din **o sută nouăzeci și unu de țări**...” (*Știri cu Angela Gonța*, 16.09.22) – corect: *Inițiativa reunește milioane de voluntari, guverne și organizații din o sută nouăzeci și una de țări ...*;
- „Din **punctul de vedere a SIS-ului**, aceste acțiuni de protest ... **sînt** un pericol pentru securitate?” (*Cutia neagră*, 22.09.22) – corect: *Din punctul de vedere al SIS-ului, aceste acțiuni de protest ... sunt un pericol pentru securitate?*

IV. Încălări ale normei sintactice

4.1. *Acord greșit al predicatului:*

- „... **s-au făcut o reforma** întregă a guvernului...” (*Cutia neagră*, 15.09.22) – corect: *... s-a făcut o reforma întregă a guvernului...*;
- „...există și **opoziție** care serios, într-adevăr, **au probleme cu justiția**...” (*Cutia neagră*, 15.09.22) – corect: *...există și opoziție, care, într-adevăr, la modul serios are probleme cu justiția...*

4.2. *Acord greșit al atributului:*

- „... mai exact, s-a stabilit că erau încheiate **contracte și acorduri adiționale frauduloase, contrari actelor** normative și fără organizarea licitațiilor.” (*Știri cu Angela Gonța*, 13.09.22) – corect: *... contracte și acorduri adiționale frauduloase, contrare actelor normative*.

4.3. *Diverse dezacorduri sau anacoluturi:* (anacoluturi întâlnim, în special, în emisiunile de divertisment, în emisiunile în direct)

- „... în care SIS, cel **puțin** ceea ce am aflat noi între timp, **a fost o instituție subordonată intereselor unor oligarhi și au prestat în favoarea acestor oligarhi**, nu în interesul statului Republicii Moldova.” (Cutia neagră, 29.09.22) – corect: ... *în care SIS, cel puțin din ceea ce am aflat noi între timp, a fost o instituție subordonată intereselor unor oligarhi și au prestat servicii în favoarea acestora, nu în interesul statului Republicii Moldova;*
- „Dar este un caz care arată că, atunci când **tare-tare se vrea**, în această instituție **se poate de luptat** inclusiv cu extremiștii inventați, **desenați pe hârtie și poți să lupți** cu terorismul pe care l-ai **desenat** singur.” (Cutia neagră, 29.09.22) – corect: *Dar este un caz care arată că, atunci când se vrea foarte mult, această instituție poate lupta inclusiv cu extremiștii inventați, desenați pe hârtie, deci poate lupta cu terorismul pe care l-a inventat singur.*

4.4. *Calcuri de structură după model rusesc:*

- „Acesta ne-a spus că **nu a făcut cunoștință cu demersul...**” (Știri cu Angela Gonța, 14.09.22) – corect: *Acesta ne-a spus că nu a luat cunoștință de demersul...;*
- „... în prezent, **sub guvernarea dvs.** o forță politică, un oligarh obscur reușește s-aducă cu bani nu știu de unde oameni” (Știri cu Angela Gonța, 22.09.22) – corect: ... *în prezent, dvs. fiind la guvernare, o forță politică, un oligarh obscur reușește s-aducă cu bani nu știu de unde oameni.*

V. Încălări ale normei stilistico-funcționale:

5.1. *Tautologii:*

- „... **participarea** împreună la proteste, la care Partidul Socialiștilor **nu participă...**” (Cutia neagră, 15.09.22) – corect: ... *participarea împreună la proteste, la care Partidul Socialiștilor nu se alătură...;*
- „Ce fel de **jocuri joacă** Federația Rusă, iată, în această chestie...” (Cutia neagră, 22.09.22) – corect: *Ce fel de jocuri face Federația Rusă, iată, în această chestie...*

5.2. *Pleonasme:*

- „... pentru eficientizarea energetică **a mai multor instituții** medicale din țară.” (Știri cu Angela Gonța, 13.09.22) – corect: *a mai multe instituții;*
- „... și de sisteme eficiente de încălzire și răcire cu un consum mai mic **și performanță mai bună.**” (Știri cu Angela Gonța, 13.09.22) – corect: ... *și de sisteme eficiente și performante de încălzire și răcire cu un consum mai mic.*

5.3. *Amestec de registre:*

- „Acuma, pe legea procuraturii **niș nu știu** câte modificări s-au făcut...” (Cutia neagră, 22.09.22) – corect: *Acuma, pe legea procuraturii nici nu știu câte modificări s-au făcut...*

5.4. *Cacofonii:*

- „Uniunea Europeană nu este completă fără **Ucraina**, Republica Moldova, Georgia și Balcanii de Vest, **asta** a declarat **astăzi** președinta...” (Știri cu Angela Gonța, 14.09.22) – corect: *Uniunea Europeană nu este completă fără Ucraina, Republica Moldova, Georgia și Balcanii de Vest, a declarat astăzi președinta....*

5.5. *Exprimare confuză:*

- „**PAS, timp de un an, a furnizat** doar vorbe și **a dus la scumpiri toți oamenii.**” (Știri cu Angela Gonța, 14.09.22) – corect: *PAS, timp de un an, a aruncat doar vorbe și a produs scumpiri;*
- „Pentru că am văzut ce fel de argumente dădeau ofițerii SIS **când îi căutau relele acelor profesori turci.**” (Cutia neagră, 29.09.22) – corect: *Pentru că am văzut ce fel de argumente aduceau ofițerii SIS când le căutau „păcate” profesorilor turci.*

PUBLIKA TV

În decursul lunii octombrie 2022, au fost monitorizate emisiunile: *Reporter 19:00*, *Știri 19:30* (cinci ediții), *Prime time* (o ediție), *Primele știri* (o ediție).

I. Încălcări ale normei fonologice

1.1. Accentuare greșită:

- „**Astfel**, acesta devine cel mai scurt mandat al unui premier al Regatului Unit.” (Reporter, 17.10.22) – corect: **astfel**.

II. Încălcări ale normei lexico-semantică

2.1. Utilizarea improprie a cuvintelor:

- „Șeful statului Maia Sandu a declarat că intervenția polițiștilor a fost necesară, pentru că organizatorii **au admis mai multe încălcări**.” (Reporter, 17.10.22) – corect: **au comis mai multe încălcări**;
- „Furtunile puternice au provocat **inundații severe**...” (Știri, 17.10.22) – corect: **inundații masive**;
- „Studiul realizat mai arată că cinsprezece la sută dintre tineri intenționează, în următorii ani, să **imigreze din țară**...” (Știri, 21.10.22) – corect: **să emigreze din țară**.

2.2. Calcuri semantice, în special, după limba rusă (predomină totuși calcuri de structură):

- „O să fie fără **careva cicatrici**, nu va fi operația direct pe craniu, în **cazul dat ea merge transnazal**.” (Reporter, 17.10.22) – corect: *O să fie fără vreo cicatrice, operația nu va fi direct pe craniu; în acest caz, se va face transnazal*;
- „Interpreta a făcut **o totalizare a deceniilor** de activitate cu cele mai îndrăgite piese ale sale.” (Primele știri, 23.10.22) – corect: *Interpreta a făcut un bilanț al deceniilor de activitate cu cele mai îndrăgite piese ale sale*.

III. Încălcări ale normei morfologice

3.1. Forme greșite ale unor părți de vorbire:

- „...e necesar ca persoanele responsabile să se ocupe de studierea **pieții**.” (Reporter, 17.10.22) – corect: **pieței**;
- „Principalul furnizor de energie din țară **semnalează despre un deficit** de energie electrică...” (Știri, 21.10.22) – corect: *Principalul furnizor de energie din țară semnalează un deficit de energie electrică...*

3.2. Omitere sau utilizare superfluă a articolului:

- „...autoritățile de la Chișinău sunt pe calea cea dreaptă și trebuie să continue ferm **reforme, în special, în domeniul justiției și lupta împotriva corupției**.” (Primele știri, 23.10.22) – corect: *să continue ferm reformele, în special, în domeniul justiției și al luptei împotriva corupției*;
- „Voronin a evitat **să dea o apreciere a acțiunilor Rusiei**” (Știri, 21.10.22) – corect: *Voronin a evitat să dea o apreciere acțiunilor Rusiei*.

3.3. Probleme de corectitudine a adjectivului, a prepoziției, a conjuncției:

- „Prețurile pentru **cele mai esențiale alimente**, cum ar fi pâinea, nu au fost niciodată mai mari...” (Știri, 20.10.22) – corect: *Prețurile pentru alimentele esențiale, cum ar fi pâinea, nu au fost niciodată mai mari...*;
- „Am **o atitudine extrem de negativă** față de orice război, mai ales **față de cel lângă hotarele noastre**.” (Știri, 21.10.22) – corect: *Am o atitudine negativă față de orice război, mai ales față de cel de lângă hotarele noastre*;
- „ANRE a afișat pentru marți un tarif de **28,53 lei** pentru un litru de motorină, cu 58 de bani mai mult.” (Reporter, 17.10.22) – corect: **28,53 de lei**;
- „... acesta fiind **unul și dintre cele** mai frecvente tipuri de cancer depistate în țară.” (Știri, 20.10.22) – corect: **unul dintre cele** mai frecvente.

3.4. Probleme de morfosintaxă:

- „Lucrările **vor fi gata în 2024, apoi reparat și podul** de pe strada Izmail...” (Reporter, 17.10.22) – corect: *Lucrările vor fi gata în 2024, apoi va fi reparat și podul de pe strada Izmail...*;
- „... din cauza bombardamentelor rusești, în unele orașe din Ucraina **este necesar de limitat** furnizarea energiei electrice...” (Reporter, 17.10.22) – corect: **este necesar a limita**;

- „...o dovadă în plus că Moldova trebuie să investească în securitate, inclusiv, cea a spațiului aerian.” (Știri, 18.10.22) – corect: *...o dovadă în plus că Moldova trebuie să investească în securitate, inclusiv în cea a spațiului aerian.*

IV. Încălcări ale normei sintactice

4.1. Acord greșit al predicatului:

- „ANRE explică majorarea semnificativă a prețului motorinei prin **nivelul ridicat al cotațiilor Platts, care au crescut** cu 16 procente **și au ajuns** la 1164 de dolari.” (Reporter, 17.10.22) – corect: *...nivelul ridicat al cotațiilor Platts, care a crescut cu 16 procente și a ajuns la 1164 de dolari;*
- „**Deputatul** Partidului Șor Marina Tauber **a fost eliberată** din arest la domiciliu” (Reporter, 18.10.22) – corect: *Deputatul Partidului Șor Marina Tauber a fost eliberat din arest la domiciliu.*

4.2. Acord greșit al atributului:

- „Conform **legii islamice a Iranului, impusă** după revoluția din 1979, femeile sunt obligate să-și acopere părul și să poarte haine lungi și largi.” (Știri, 18.10.22) – corect: *Conform legii islamice a Iranului, impuse după revoluția din 1979...;*
- „... iar cel mai complicat este însuși procesul de **înlăturare a bucății din ficat afectată de tumoare.**” (Știri, 20.10.22) – corect: *... iar cel mai complicat este însuși procesul de înlăturare a bucății din ficat afectate de tumoare.*

4.3. Diverse dezacorduri sau anacoluturi, raporturi sintactice defectuoase:

- „**Alegerile pentru un nou lider al Partidului conservator și, respectiv, al noului prim-ministru** vor avea loc săptămâna viitoare.” (Reporter, 20.10.22) – corect: *Alegerile unui nou lider al Partidului conservator și, respectiv, ale noului prim-ministru vor avea loc săptămâna viitoare;*
- „**Poliția urmează să stabilească toate circumstanțele cazului, dar și ce pedeapsă riscă suspectul.**” (Reporter, 17.10.22) – corect: *Poliția urmează să stabilească toate circumstanțele cazului, precum și ce pedeapsă riscă suspectul;*
- „...este un acord istoric care va aprofunda **relația de prietenie, pe care le au cele două țări.**” (Reporter, 19.10.22) – corect: *...este un acord istoric care va aprofunda relația de prietenie, pe care o au cele două țări.*

V. Încălcări ale normei stilistico-funcționale:

5.1. Tautologii:

- „În cazul pacientei din Soroca medicii au constatat **după extragere** că tumoarea **extrasă** nu era malignă...” (Reporter, 17.10.22) – corect: *după operație* că tumoarea *extrasă* nu era malignă...;
- „... militarii modoveni **vor avea parte** și de un **ghidaj profesional din partea** colegilor germani.” (Știri, 18.10.22) – corect: *... militarii modoveni vor avea parte și de un ghidaj profesional, donat de colegii germani.*

5.2. Cacofonii:

- „... al doilea **cel** mai lung din istoria clubului, dar, mai ales, **cel cu cel** mai bun palmares.” (Reporter, 17.10.22) – corect: *... al doilea cel mai lung din istoria clubului, dar, mai ales, mandatul cu cel mai bun palmares.*

5.3. Echivocuri:

- „Am o pătură caldă și mâncare pentru **prima perioadă care nu trebuie încălzită.**” (Reporter, 20.10.22) – corect: *Am o pătură caldă și mâncare pentru prima perioadă, în care nu e nevoie de încălzire.*

5.4. Exprimare confuză:

- „Este evident că autoritățile din Ucraina și în general poporul ucrainean **sunt nevoiți să facă față direct atrocităților declanșate acestui război...**” (Prime time, 20.10.22) – corect: *Este evident că autoritățile din Ucraina și în general poporul ucrainean sunt nevoiți să facă față direct atrocităților declanșate în acest război...*

5.5. Aglomerare de genitive:

- „Autoritățile se tem tot mai mult că s-ar putea ajunge la demonstrații **similare protestelor vestelor galbene...**” (Știri, 17.10.22) – corect: **similare cu protestele vestelor galbene...**

PRIMUL ÎN MOLDOVA

În decursul lunii noiembrie 2022, au fost monitorizate emisiunile: Știri (cinci ediții), Apel 112 (o ediție), un program din orele de maximă audiență (Tema).

I. Încălări ale normei fonologice

1.1. Accentuare greșită:

- „... pentru prima dată am adus prin sistem **revers** gaze naturale în țara noastră...” (Tema, 09.11.22) – corect: **revers**;
- „... și la **depozitele** over night la nivelul de 19 procente pe an.” (Știri, 09.11.22) – corect: **depozitele**;
- „... dar **intriga** constă în rezultatele din statele-cheie...” (Știri, 09.11.22) – corect: **intriga**;
- „Astfel, pentru a preveni situațiile periculoase **în trafic**, șoferii sunt îndemnați să respecte anumite reguli...” (Știri, 11.11.22) – corect: **trafic**.

II. Încălări ale normei lexico-semantică

2.1. Utilizarea improprie a cuvintelor:

- „Noi eram pe locul doi la **prețuri mici** după **Ucraina**, în **Ucraina** erau cele mai ieftine și noi eram pe locul doi.” (Tema, 09. 11.22) – corect: *Noi eram pe locul doi la **prețuri mici** după **Ucraina**, unde erau cele mai mici*;
- „... noi vedem contrariul, este cumva **contraintuitiv**...” (Tema, 09. 11.22) – corect: *... noi vedem contrariul, este cumva **contraproductiv**...*

III. Încălări ale normei morfologice

3.1. Forme greșite ale unor părți de vorbire:

- „... asigură **patrularea în** adiacentul aeroportului, dar și pe teritoriul acestuia.” (Apel 112, 09.11.22) – corect: *... asigură **patrularea pe** teritoriul aeroportului, precum și al celui adiacent*;
- „Pentru prepararea **zemei** avem nevoie de un bulion de pui.” (Știri, 13.11.22) – corect: **zemii**.

3.2. Omitere sau utilizare superfluă a articolului:

- „... proiect școlar privind **utilizarea resurselor și energiei**.” (Știri, 13.11.22) – corect: *... proiect școlar privind **utilizarea resurselor și a energiei***;
- „Scopul este de a **atrage atenția autorităților și populației** asupra necesității **utilizării raționale a resurselor și promovării** energiei regenerabile.” (Știri, 13.11.22) – corect: *... Scopul este de a **atrage atenția autorităților și a populației** asupra necesității **utilizării raționale a resurselor, precum și a promovării** energiei regenerabile*;
- „Noi le dăm gaze, dar nu în volumele pe care **ei le doresc să le obțină**...” (Tema, 09.11.22) – corect: *Noi le dăm gaze, dar nu în volumele pe care **ei doresc să le obțină**...*

3.3. Probleme de corectitudine a adjectivului, a prepoziției, a conjuncției:

- „Dar dacă vorbim în **termeni mai concreți**...” (Tema, 09.11.22) – corect: *Dar dacă vorbim în **termeni concreți**...*;
- „...dar de ce guvernarea procedează **atât de neeconomic**, în condițiile în care parcă **sînt** de la Harvard.” (Tema, 09.11.22) – corect: *...dar de ce guvernarea procedează **neeconomic**, în condițiile în care parcă **sunt** de la Harvard*;
- „Iată, **cine din cetățenii noștri vor fi loviți mai puternic** de această criză energetică?” (Tema, 09.11.22) – corect: *Iată, **cine dintre cetățenii noștri vor fi loviți mai puternic** de această criză energetică?*;

- „E vorba de **granturi mai curând decât credite...**” (Tema, 09.11.22) – corect: *E vorba de **granturi mai curând decât de credite...***

3.4. Probleme de morfosintaxă:

- „**Punctele de trecere** Leușeni, Aeroportul Internațional Chișinău, punctele Sculeni și Otaci **sunt cele mai des tranzitate.**” (Știri, 11.11.22) – corect: ***Punctele de trecere** Leușeni, Aeroportul Internațional Chișinău, punctele Sculeni și Otaci **sunt cel mai des tranzitate;***
- „**Urmare a impactului**, microbuzul a fost răsturnat...” (Apel 112, 09.11.22) – corect: ***Ca urmare a impactului**, microbuzul a fost răsturnat...*

IV. Încălări ale normei sintactice

4.1. Acord greșit al predicatului:

- „**Portalul de știri care au studiat problema au spus** că, bun, creșterile sunt substanțiale în Moldova, **da** sunt foarte multe țări în UE cu energia electrică mai scumpă...” (Tema, 09.11.22) – corect: ***Portalul de știri care a studiat problema a spus** că, bun, creșterile sunt substanțiale în Moldova, **dar** sunt foarte multe țări în UE cu energia electrică mai scumpă...;*
- „... **a rămas câteva minute**, aș vrea să... o ultimă întrebare este, mai curând, filosofico-economică...” (Tema, 09.11.22) – corect: *... **au rămas câteva minute.***

4.2. Acord greșit al atributului:

- „... **cadavrele carbonizate ale proprietarei:** o femeie în vârstă de 46 de ani, **dar și al nepotului** acesteia, un băiețel **în vârstă numai 3 ani.**” ...” (Apel 112, 09.11.22) – corect: *... **cadavrul carbonizat al proprietarei:** o femeie în vârstă de 46 de ani, **precum și al nepotului** acesteia, un băiețel **în vârstă de numai 3 ani...***

4.3. Diverse dezacorduri sau anacoluturi, raporturi sintactice defectuoase:

- „... unii, la oraș, **folosesc gaz**, alții, la țară, de altfel, ei mai mult protestează, **folosesc lemnele;** sunt și alte categorii.” (Tema, 09.11.22) – corect: *... unii, la oraș, **folosesc gaz**, alții, la țară, de altfel, ei mai mult protestează, **folosesc lemne;** sunt și alte categorii;*
- „Un alt **subiect, care, la fel, aș vrea să vă întreb**, pentru că o curiozitate personală...” (Tema, 09.11.22) – corect: *Un alt **subiect pe care, la fel, aș vrea să-l discutăm**, așa, ca o curiozitate personală...;*
- „Acestea sunt **durerile de ureche, dificultățile de auz, febra sau somn neliniștit.**” (Știri, 13.11.22) – corect: *Acestea sunt **durerile de ureche, dificultățile de auz, febra sau somnul neliniștit.***

4.4. Calcuri de structură după model rusesc:

- „Totodată, de către oamenii legii **se petrec toate acțiunile** necesare întru stabilirea tuturor circumstanțelor și **primirea unei decizii** legale pe caz.” (Apel 112, 09.11.22) – corect: *Totodată, **se iau toate măsurile** necesare de către oamenii legii întru stabilirea tuturor circumstanțelor, precum și pentru **adoptarea unei decizii** legale pe caz;*
- „... un șofer de 24 de ani, aflându-se la volanul unei mașini **în habitaclul căreia** se afla în calitate de pasageră o tânără în vârstă de 23 de ani.” (Apel 112, 09.11.22) – corect: *...la volanul unei mașini **în al cărei habitaclu.***

V. Încălări ale normei stilistico-funcționale:

5.1. Pleonasm:

- „... mai ales că **cele mai simple și elementare măsuri** de economisire a energiei sunt la dispoziția tuturor...” (Știri, 13.11.22) – corect: *... mai ales că **cele mai simple măsuri** de economisire a energiei sunt la dispoziția tuturor...*

5.2. Amestec de registre:

- „Am văzut că UE trebuia să acorde Ucrainei în acest an **optșpe** miliarde de euro....” (Tema, 09.11.22) – corect: ***optsprezece.***

5.3. Expresie confuză:

- „Inspectoratul general al poliției a precizat că **exercițiul a fost cu succes...**” (Știri, 11.11.22) – corect: *Inspectoratul general al poliției a precizat că **exercițiul a fost realizat cu succes/a fost un succes...***;
- „**Și cât de mult a devenit mai scump** să gătești acest fel de mâncare acasă.” (Știri, 13.11.22) – corect: ***Și cât de scump a devenit faptul de a găti** acest fel de mâncare acasă.*

TV6

Pe parcursul lunilor septembrie – octombrie 2022, au fost monitorizate emisiunile: *Ora știrilor* (cinci ediții), *Hai să ne căsătorim* (o ediție), două programe din orele de maximă audiență (*Moldova zi de zi*).

I. Încălcări ale normei fonologice

1.1. Accentuare greșită:

- „Dar **spuneți-le**, dacă vă stau pe limbă...” (*Moldova zi de zi*, 12.09.22) – corect: *Dar **spuneți-le**, dacă vă stau pe limbă...*;
- „... urmează să achite și contravaloarea unui **autocamion** și a unui **semiremorci** folosite la comiterea infracțiunii...” (*Ora știrilor*, 19.09.22) – corect: ***autocamion***;
- „În replică, Ministerul Agriculturii și **Industriei...**” (*Ora știrilor*, 20.09.22) – corect: ***Industriei***;
- „Motivul acestor acțiuni, potrivit Reghinei Apostolova, este unul: să împiedice oamenii să-și **exercite** dreptul constituțional la protest.” (*Ora știrilor*, 20.09.22) – corect: ***să-și exercite**.*

1.2. Greșeli de pronunție:

- „Procuratura Generală este obligată să **examineze** (pron. **ecsamineze**) sesizarea depusă de președintele Partidului „Șor”...” (*Ora știrilor*, 05.10.22) – corect: *să **examineze** (pron. **eczamîneze**).*

II. Încălcări ale normei lexico-semantică

2.1. Utilizarea improprie a cuvintelor:

- „... persoanele care se află în corturile instalate **admit careva nereguli**.” (*Ora știrilor*, 20.09.22) – corect: *... persoanele care se află în corturile instalate **comit unele nereguli***;
- „... s-au adresat anterior de mai multe ori către administrația Primăriei capitalei, **menționând încălcări ale ordinii publice...**” (*Ora știrilor*, 03.10.22) – corect: *... s-au adresat anterior de mai multe ori către administrația Primăriei capitalei, **invocând încălcări ale ordinii publice...***

2.2. Alte erori lexicale:

- „...prietenilor de **gen bărbătesc** sau feminin?” (*Hai să ne căsătorim*, 11.09.22) – corect: *...prietenilor de **gen masculin** sau feminin?*

2.3. Calcuri semantice, în special, după limba rusă (predomină totuși calcuri de structură):

- „Și am vrut chiar să **dau întrebarea** asta dacă **contează** vârsta sau nu **contează**.” (*Hai să ne căsătorim*, 11.09.22) – corect: *Și am vrut chiar să **pun întrebarea** asta, dacă **are importanță** vârsta sau nu.*

III. Încălcări ale normei morfologice

3.1. Forme greșite ale unor părți de vorbire:

- „Rezultatele alcooltestului au arătat că **trei șoferi nu consumase** alcool.” (*Ora știrilor*, 20.09.22) – corect: *Rezultatele alcooltestului au arătat că **trei șoferi nu consumaseră** alcool*;
- „Guvernul a declarat **o zi liberă oficială** pentru a permite oamenilor să-i aducă un ultim omagiu reginei.” (*Ora știrilor*, 20.09.22) – corect: *Guvernul a declarat **în mod oficial o zi liberă...***

3.2. Omitere sau utilizare superfluă a articolului:

- „... domeniile lui de activitate sunt foarte multe și includ până și **reparația dronelor sau camerelor video**.” (*Hai să ne căsătorim*, 11.09.22) – corect: *... domeniile lui de activitate sunt foarte multe și includ până și **reparația dronelor sau a camerelor video***;

- „Vrem să-l invităm **pe potențial mire** cu numărul unu...” (*Hai să ne căsătorim*, 11.09.22) – corect: *Vrem să-l invităm **pe potențialul mire** cu numărul unu...*;
- „Iar un proiect de lege, care se află în lucru, prevede rambursarea accizelor la păcura folosită în **prelucrarea fructelor, legumelor și producerea zahărului.**” (*Moldova zi de zi*, 19.09.22) – corect: *Iar un proiect de lege, care se află în lucru, prevede rambursarea accizelor la păcura folosită în **prelucrarea fructelor, a legumelor și la producerea zahărului.***

3.3. Probleme de corectitudine a adjectivului, a prepoziției, a conjuncției:

- „**După ceea ce am văzut** astăzi, Mihail este o persoană foarte pozitivă, chiar **îmi place de dânsul...**” (*Hai să ne căsătorim*, 11.09.22) – corect: ***Din ceea ce am văzut** astăzi, Mihail este o persoană pozitivă, chiar **îmi place de el...***;
- „... au menționat că protestele organizate **au drept scop de a destabiliza situația** din țară.” (*Ora știrilor*, 22.09.22) – corect: *... au menționat că protestele organizate **au drept scop a destabiliza situația** din țară;*
- „... și, totodată, lista resurselor tehnico-materiale din dotarea acestora ce pot fi utilizate **ca și rechizite.**” (*Ora știrilor*, 05.10.22) – corect: *... și, totodată, lista resurselor tehnico-materiale din dotarea acestora ce pot fi utilizate **ca rechizite.***

3.4. Probleme de morfosintaxă:

- „Potrivit șefului companiei Vadim Ceban, motivul ar fi că Moldova nu reușește în termenii stabiliți să facă auditul **datoriilor istorice a Moldovagaz** față de compania rusească.” (*Moldova zi de zi*, 12.09.22) – corect: *... auditul **datoriilor istorice ale Moldovagaz** față de compania rusească;*
- „Dacă tot vorbim despre gaz și despre contract și **clauze a contractului**, în opinia dvs., există riscul totuși să rămânem fără gaze?” (*Moldova zi de zi*, 19.09.22) – corect: ***clauze ale contractului;***
- „Dumneavoastră cum credeți, este real acest tarif, va mai crește, **atât prețul de achiziție, dar și prețul final**, pentru consumatorul casnic?” (*Moldova zi de zi*, 19.09.22) – corect: *Dumneavoastră cum credeți, este real acest tarif, va mai crește **prețul de achiziție, precum și prețul final** pentru consumatorul casnic?*

IV. Încălcări ale normei sintactice

4.1. Acord greșit al predicatului:

- „Dacă tot s-au anunțat remanieri în guvern, nu credeți că **premierul Gavrilița, poate, și dumneaei trebuie înlocuit?**” (*Hai să ne căsătorim*, 11.09.22) – corect: *Dacă tot s-au anunțat remanieri în guvern, nu credeți că, **poate, și premierul Gavrilița trebuie înlocuit?***;
- „Alături de alți lideri mondiali, la procesiune **este prezentă și președintele** Republicii Moldova Maia Sandu.” (*Ora știrilor*, 19.09.22) – corect: *Alături de alți lideri mondiali, la procesiune **este prezent și președintele** Republicii Moldova Maia Sandu;*
- „La Gala Laureatilor **a participat premierul Natalia Gavrilița și ministrul Educației**, Anatolie Topală...” (*Ora știrilor*, 05.10.22) – corect: *La Gala Laureatilor **au participat premierul Natalia Gavrilița și ministrul Educației**, Anatolie Topală...*

4.2. Acord greșit al atributului:

- „Moldovagaz informează consumatorii casnici despre expirarea termenului limită de achitare **a facturii de plată, emisă pentru luna august.**” (*Ora știrilor*, 20.09.22) – corect: *Moldovagaz informează consumatorii casnici despre expirarea termenului limită de achitare **a facturii de plată, emise pentru luna august;***
- „**Alți cincizeci și două de mii** o fac în mod regulat, dar nu mai mult de o dată sau de două ori pe an.” (*Ora știrilor*, 22.09.22) – corect: ***Alte cincizeci și două de mii** o fac în mod regulat, dar nu mai mult de o dată sau de două ori pe an.*

4.3. Diverse dezacorduri sau anacoluturi: (anacoluturi întâlnim, în special, în emisiunile de divertisment, în emisiunile în direct)

- „Și ce-i mai important, aducea **oameni străini în casă care el nu și-a dorit.**” (*Hai să ne căsătorim*, 11.09.22) – corect: *Și ce-i mai important, aducea **oameni străini în casă, fapt care el nu și-l dorea;***

- „Și în cadrul acestei emisiuni **tre’ s fie** nu doar **respect și valorile umane**, cum spune...” (*Hai să ne căsătorim*, 11.09.22) – corect: *Și în cadrul acestei emisiuni trebuie să fie nu doar respect și valori umane, cum spune...*;
- „Sicriul a fost însoțit **de regele Charles al III-lea, frații săi, dar și de fiii săi...**” (*Ora știrilor*, 19.09.22) – corect: *Sicriul a fost însoțit de regele Charles al III-lea, de frații săi, precum și de fiii săi...*

4.4. Calcuri de structură după model rusesc:

- „**Cum livada? Anu ista** strângem recolta ori ba?” (*Hai să ne căsătorim*, 11.09.22) – corect: *Ce vă face livada? Anul acesta strângem recoltă ori ba?*;
- „Ea **tot are feblețea asta vizavi de** grădinărit, floricele, **taman** potrivită.” (*Hai să ne căsătorim*, 11.09.22) – corect: *Și ea are feblețea asta pentru grădinărit, floricele; tocmai potrivită;*
- „Pentru a compensa **deficitul de sânge** de consum curent, **rezerva căruia** în prezent este redusă cu 50 la sută...” (*Ora știrilor*, 22.09.22) – corect: *Pentru a compensa deficitul de sânge de consum curent, a cărui rezervă în prezent este redusă cu 50 la sută...*

V. Încalcări ale normei stilistico-funcționale:

5.1. Tautologii:

- „Regatul unit și-a putut lua rămas bun de la **cea** care a avut **cea mai** lungă domnie din istoria sa...” (*Ora știrilor*, 19.09.22) – corect: *Regatul unit și-a putut lua rămas bun de la regina care a avut cea mai lungă domnie din istoria sa...*;
- „Datele au fost **prezentate de reprezentanții** Ministerului Sănătății în cadrul Simpozionului Național „Infecția Covid19” (*Ora știrilor*, 22.09.22) – corect: *Datele au fost oferite de reprezentanții Ministerului Sănătății în cadrul Simpozionului Național „Infecția Covid19”.*

5.2. Amestec de registre:

- „Tot urmărind nevestele care au băieți de **noușpe, optășpe, cinspe** ani **traversază** așa o vârstă mai dificilă...” (*Hai să ne căsătorim*, 11.09.22) – corect: *Tot urmărind nevestele care au băieți de nouăsprezece, optăsprezece, cinsprezece ani traversează așa o vârstă mai dificilă...*;
- „... aduni **un pachetu** de acte necesare, le depui acolo unde **trebu’și...**” (*Hai să ne căsătorim*, 11.09.22) – corect: *... aduni un pachet de acte necesare, le depui acolo unde trebuie și...*

5.3. Exprimare confuză, prolixă:

- „**Toți bărbați** au loc în societate și loc sub soare și **precis că un destin și undeva este o femeie care îl așteaptă** că vrea și stă și aleagă.” (*Hai să ne căsătorim*, 11.09.22) – corect: *Toți bărbații au loc în societate și loc sub soare și își doresc un destin sigur. Undeva este o femeie care așteaptă un bărbat și-l va alege;*
- „**Despre fundalul a tot ceea ce se întâmplă ...pe piața...ce se întâmplă în lume în general și la ce-ați numit dvs. războiul economic dintre Rusia și Europa este clar că** prețul la resursele energetice vor crește.” (*Moldova zi de zi*, 12.09.22) – corect: *Ținând cont de tot ceea ce se întâmplă în lume în general și de ceea ce-ați numit dvs. război economic dintre Rusia și Europa, este clar că prețul la resursele energetice va crește.*

În temeiul prevederilor Codului serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova,
Consiliul Audiovizualului al Republicii Moldova

DECIDE:

1. A lua act de Raportul privind monitorizarea ținutei lingvistice sub aspectul corectitudinii morfologice, sintactice, cât și a normelor ortografice și ortoepice ale limbii române (PRO (5) UNANIM – L. VIȚU-EȘANU, A. GONȚA, T. CRESTENCO, R. MIHALEVSCHI, E. RÎBCA.)

2. A sancționa cu avertizare publică ÎCS „Reforma ART” SRL, fondatoarea serviciului media audiovizual de televiziune „Jurnal TV”, pentru încălcarea prevederilor art. 19 alin. (2) din

Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018, în conformitate cu prevederile art. 84 alin. (3) lit. a) din Cod. (PRO (5) UNANIM – L. VIȚU-EȘANU, A. GONȚA, T. CRESTENCO, R. MIHALEVSCHI, E. RÎBCA.)

3. A sancționa cu avertizare publică ÎCS „PRO DIGITAL” SRL, fondatoarea serviciului media audiovizual de televiziune „PRO TV Chișinău”, pentru încălcarea prevederilor art. 19 alin. (2) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018, în conformitate cu prevederile art. 84 alin. (3) lit. a) din Cod. (PRO (5) UNANIM – L. VIȚU-EȘANU, A. GONȚA, T. CRESTENCO, R. MIHALEVSCHI, E. RÎBCA.)

4. A sancționa cu avertizare publică AO „Media Alternativa”, fondatoarea serviciului media audiovizual de televiziune „TV 8”, pentru încălcarea prevederilor art. 19 alin. (2) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018, în conformitate cu prevederile art. 84 alin. (3) lit. a) din Cod. (PRO (5) UNANIM – L. VIȚU-EȘANU, A. GONȚA, T. CRESTENCO, R. MIHALEVSCHI, E. RÎBCA.)

5. A sancționa cu avertizare publică „General Media Group Corp” SRL, fondatoarea serviciului media audiovizual de televiziune „Publika TV”, pentru încălcarea prevederilor art. 19 alin. (2) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018, în conformitate cu prevederile art. 84 alin. (3) lit. a) din Cod. (PRO (5) UNANIM – L. VIȚU-EȘANU, A. GONȚA, T. CRESTENCO, R. MIHALEVSCHI, E. RÎBCA.)

6. A sancționa cu avertizare publică „TELESISTEM TV” SRL, fondatoarea serviciului media audiovizual de televiziune „Primul în Moldova”, pentru încălcarea prevederilor art. 19 alin. (2) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018, în conformitate cu prevederile art. 84 alin. (3) lit. a) din Cod. (PRO (5) UNANIM – L. VIȚU-EȘANU, A. GONȚA, T. CRESTENCO, R. MIHALEVSCHI, E. RÎBCA.)

7. A sancționa cu avertizare publică „Media Resurse” SRL, fondatoarea serviciului media audiovizual de televiziune „TV 6”, pentru încălcarea prevederilor art. 19 alin. (2) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018, în conformitate cu prevederile art. 84 alin. (3) lit. a) din Cod. (PRO (5) UNANIM – L. VIȚU-EȘANU, A. GONȚA, T. CRESTENCO, R. MIHALEVSCHI, E. RÎBCA.)

8. În conformitate cu prevederile art. 84 alin. (11) și (12) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018, ÎCS „Reforma ART” SRL, ÎCS „PRO DIGITAL” SRL, AO „Media Alternativa”, „General Media Group Corp” SRL, „TELESISTEM TV” SRL, „Media Resurse” SRL și sunt obligate să difuzeze textul sancțiunii în următoarele 48 de ore de la data adoptării deciziei privind aplicarea sancțiunii, sonor și/sau vizual, de cel puțin 3 ori, în orele de maximă audiență, din care o dată în principalul program audiovizual de știri, în cazul serviciilor media audiovizuale generaliste și/sau de știri:

„Consiliul Audiovizualului a sancționat cu avertizare publică serviciul media audiovizual de televiziune „Jurnal TV”, pentru încălcarea prevederilor art. 19 alin. (2) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova, potrivit cărora: „Furnizorii de servicii media asigură respectarea normelor ortografice, ortoepice, morfologice și sintactice ale limbii române și ale celorlalte limbi de difuzare în cadrul programelor audiovizuale.”

„Consiliul Audiovizualului a sancționat cu avertizare publică serviciul media audiovizual de televiziune „PRO TV Chișinău”, pentru încălcarea prevederilor art. 19 alin. (2) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova, potrivit cărora: „Furnizorii de servicii media asigură respectarea normelor ortografice, ortoepice, morfologice și sintactice ale limbii române și ale celorlalte limbi de difuzare în cadrul programelor audiovizuale.”

„Consiliul Audiovizualului a sancționat cu avertizare publică serviciul media audiovizual de televiziune „TV 8”, pentru încălcarea prevederilor art. 19 alin. (2) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova, potrivit cărora: „Furnizorii de servicii media asigură

respectarea normelor ortografice, ortoepice, morfologice și sintactice ale limbii române și ale celorlalte limbi de difuzare în cadrul programelor audiovizuale.”

„Consiliul Audiovizualului a sancționat cu avertizare publică serviciul media audiovizual de televiziune „Publika TV”, pentru încălcarea prevederilor art. 19 alin. (2) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova, potrivit cărora: „Furnizorii de servicii media asigură respectarea normelor ortografice, ortoepice, morfologice și sintactice ale limbii române și ale celorlalte limbi de difuzare în cadrul programelor audiovizuale.”

„Consiliul Audiovizualului a sancționat cu avertizare publică serviciul media audiovizual de televiziune „Primul în Moldova”, pentru încălcarea prevederilor art. 19 alin. (2) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova, potrivit cărora: „Furnizorii de servicii media asigură respectarea normelor ortografice, ortoepice, morfologice și sintactice ale limbii române și ale celorlalte limbi de difuzare în cadrul programelor audiovizuale.”

„Consiliul Audiovizualului a sancționat cu avertizare publică serviciul media audiovizual de televiziune „TV 6”, pentru încălcarea prevederilor art. 19 alin. (2) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova, potrivit cărora: „Furnizorii de servicii media asigură respectarea normelor ortografice, ortoepice, morfologice și sintactice ale limbii române și ale celorlalte limbi de difuzare în cadrul programelor audiovizuale.”

9. ÎCS „Reforma Art” SRL, ÎCS „PRO DIGITAL”, SRL AO „Media Alternativa”, „General Media Group Corp” SRL, „TELESISTEM TV” SRL și „Media Resurse” SRL vor prezenta, în termen de 5 zile de la aducerea la cunoștință a prezentei decizii, un raport despre executarea prevederilor art. 84 alin. (11) și (12) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018, care va include data și ora difuzării textului sancțiunii.

10. În conformitate cu prevederile art. 84 alin. (15) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018, prezenta decizie poate fi contestată în ordine de contencios administrativ la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani (MD-2068, mun. Chișinău, str. Kiev nr. 3), în termen de 30 de zile din data comunicării acesteia, fără a fi necesară depunerea unei cereri prealabile.

11. Controlul asupra executării prezentei decizii îl exercită Direcția control servicii media audiovizuale.

12. Prezenta decizie intră în vigoare la data adoptării și va fi publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web oficială a Consiliului Audiovizualului.

PREȘEDINTĂ

Liliana VIȚU-EȘANU